

Predkladacia správa

Materiál „Výročná správa o činnosti Slovenskej akadémie vied za rok 2024“ sa predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky podľa § 12 ods. 15 zákona č. 133/2002 Z. z. o Slovenskej akadémii vied (ďalej len „SAV“), na základe ktorého predseda SAV predkladá ministrovi školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (ďalej len „minister“) výročnú správu o činnosti SAV za predchádzajúci kalendárny rok a minister ju následne predkladá vláde Slovenskej republiky.

V roku 2024 bolo z pohľadu SAV jedným z najzávažnejších podporných opatrení zameraných na rozvoj a skvalitnenie výskumu zavedenie motivačného programu výkonnostných zmlúv. Tieto zmluvy zabezpečia nárast rozpočtu na základe prijatých výkonnostných parametrov, ktoré budú výskumné organizácie plniť v nasledujúcich troch rokoch. Na uvedený účel SAV získa nad rámec svojho rozpočtu 12,5 milióna eur v roku 2024, 15,4 milióna eur v roku 2025 a 25,3 milióna eur v roku 2026. Finančné prostriedky poskytnuté SAV v rámci výkonnostných zmlúv budú prerozdeľované v podprogramoch zameraných na ďalší rozvoj a zvyšovanie kvality výstupov a samotnej vedeckej práce, ale i ďalších aktivít v prospech spoločnosti a SAV. Tri podprogramy sú zamerané na rozvoj infraštruktúry na inštitucionálnej úrovni (pavilón spoločenských vied, modernizácia existujúcej a doplnenie novej (zdieľanej) infraštruktúry pre excelentný výskum), na podporu strategických priorít SAV (integrácia menších ústavov, reštrukturalizácia v. v. i., mladé talenty, podávanie významných projektov, transfer poznatkov a ochrana duševného vlastníctva) a predovšetkým na zvyšovanie kvality a podporu strategických priorít verejných výskumných inštitúcií SAV prostredníctvom individuálnych výkonnostných zmlúv.

Významným nástrojom oceňovania kvality vedeckej práce na individuálnej úrovni jednotlivých autorov je oceňovanie špičkových publikácií SAV. V kategórii Špičkové časopisecké práce vo vedeckých časopisoch s najvyšším impaktom meraným indexom SJR (Scimago Journal Ranking) spadajúce do prvého percentilu SJR v príslušnej vednej oblasti bolo v roku 2024 ocenených sedem publikácií v prestížnych odborných časopisoch. Ocenené boli aj štyri špičkové vedecké monografie, ktoré vyšli v renomovaných zahraničných vydavateľstvách. Na ocenenie bolo tiež vybraných desať prác v časopisoch evidovaných v databáze Nature index a päť publikácií v časopisoch zaradených do Nórskeho registra kategórie 2.

Kľúčovým nástrojom podpory prostredníctvom projektového financovania výskumu na Slovensku a tiež v SAV bola aj v roku 2024 Agentúra na podporu výskumu a vývoja (ďalej len „APVV“). Organizácie SAV sa podieľali na riešení 470 projektov, pričom v 253 projektoch boli organizácie SAV hlavným nositeľom projektov. Aj Vedecká grantová agentúra Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky a Slovenskej akadémie vied (ďalej len „VEGA“) sa svojou činnosťou podieľa na skvalitňovaní úrovne širokospektrálneho základného výskumu v rezorte školstva a SAV, a to najmä v oblasti podpory začínajúcich výskumníkov. Dominantnými v riešení projektov VEGA boli aj v roku 2024 ústavy z oddelenia Vedy o živej prírode a chemických vedách, pričom tvorili 292 z celkového počtu 616 riešených projektov.

Významnou súčasťou vednej politiky SAV je aj získavanie talentovaných výskumníkov zo zahraničia. Mobilitné a reintegračné programy (napr. Program SASPRO 2 a Program IMPULZ) umožňujú čiastočne zvrátiť fenomén „odlivu mozgov“ zo Slovenska tým, že ich motivujú pre

návrat na Slovensko a ponúknú slovenským vedcom pôsobiacim v zahraničí adekvátne podmienky pre ich prácu v domácej krajine. V roku 2024 bolo v rámci programu SASPRO 2 prijatých 174 prihlášok, z toho bolo ponúknutých spolu 51 pracovných pobytov a 39 realizovaných projektov, pričom vo všetkých partnerských organizáciách bolo aktívnych spolu 30 štipendistov (SAV 15, STU 6, UK 9). Začiatkom roka 2024 bola tiež vyhodnotená tretia výzva programu IMPULZ. Na základe odporúčania hodnotiacej komisie boli schválené na financovanie 3 projekty z oblastí elektrotechniky, anorganickej chémie a materiálového výskumu, pričom pomer prihlášok odporučených na financovanie k počtu prijatých prihlášok v treťom ročníku bol 11 %. V júni 2024 bola následne vyhlásená už štvrtá výzva tohto programu, v rámci ktorej bolo prijatých 27 prihlášok, z ktorých sa do druhého kola hodnotenia, ktoré prebehne v úvode roku 2025, dostalo 12 projektových prihlášok.

V rámci medzinárodnej spolupráce SAV kontinuálne zabezpečuje akademickú mobilitu, spolupracuje nielen s vedeckými a výskumnými inštitúciami, ale aj s ústrednými orgánmi štátnej správy a zástupcami diplomacie. Významným pilierom činnosti SAV je spolupráca s medzinárodnými vedeckými organizáciami, ako sú ISC (International Science Council), ALLEA (All European Academies) a EASAC (European Academies Science Advisory Council). SAV aj v roku 2024 rozširovala bilaterálnu spoluprácu s významnými zahraničnými partnermi na základe dohôd o spolupráci, pričom bolo vyhlásených 15 medzinárodných výziev, kde bolo podaných 92 projektov. V rámci multilaterálnej spolupráce sa v roku 2024 organizácie SAV podieľali na riešení 23 projektov v rámci programu Horizon 2020 a 49 projektov v rámci programu Horizon Europe. Tímy zo SAV participovali na príprave 56 návrhov projektov Horizon Europe, z toho v 11 návrhoch v pozícii koordinátora.

SAV sa aj v roku 2024 sústredila na výchovu doktorandov. V súčasnosti majú organizácie SAV uzatvorených 125 dohôd o doktorandskom štúdiu s 31 fakultami univerzít v SR. Najvýznamnejšími partnermi ústavov SAV v doktorandskom štúdiu sú Univerzita Komenského (57 dohôd), Slovenská technická univerzita (16 dohôd) a Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (15 dohôd). Pracoviská SAV v roku 2024 školili spolu 502 doktorandov (z toho 279 žien), ktorých bolo 476 doktorandov v dennej forme a 42 doktorandov v externej forme doktorandského štúdia. Novoprijatých doktorandov na denné doktorandské štúdium s témou zadanou SAV bolo 134. Mierne narástol aj počet zahraničných doktorandov s počtom 155. Ich podiel na celkovom počte študentov tak predstavuje 30%. Hlavnou prekážkou rýchlejšej internacionalizácie doktorandského štúdia bolo aj naďalej zdĺhavé a komplikované vybavovanie potrebných dokumentov uchádzačmi z tretích krajín. Za účelom pomoci s riešením tohto problému bol na SAV už v roku 2020 zriadený Euraxess point na uľahčenie imigračného procesu. Za rok 2024 toto pracovisko poskytlo 227 konzultácií súvisiacu s príchodom zahraničných výskumných pracovníkov a doktorandov na SAV, príp. s príchodom ich rodinných príslušníkov do SR za účelom zlúčenia rodiny. Najviac konzultácií (138) sa, tak ako v minulých rokoch, týkalo administratívnych procesov súvisiacich s udelením víz a prechodného pobytu.

Predkladaný materiál má informatívny charakter, a preto nebol predmetom medzirezortného pripomienkového konania. Materiál nemá vplyv na rozpočet verejnej správy, na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, na informatizáciu spoločnosti, vplyvy na služby verejnej správy pre občana ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.